

“तामिन्दुसुन्दरमुखीं हृदि चिन्तयामि” ॥

यत्र च यच्छब्दनिकटस्थितानामपीदमादिशब्दानां भिन्न-
लिङ्गविभक्तित्वं तत्रापि निराकाङ्क्षत्वमेव । क्रमेण यथा ।

“विभाति मृगशावाक्षी येदं भुवनभूषणं ।

इन्दुर्विभाति यस्तेन दग्धाः पथिकयोषितः” ॥

क्वचिदनुपात्तयोर्द्वयोरपि सामर्थ्यादवगमो यथा ।

“न मे शमयिता कोऽपि भारस्येतुर्वि माशुचः ।

नन्दस्य भवने कोऽपि बालोऽस्त्यद्भुतपौरुषः” ॥

अत्र योऽस्ति स ते भारस्य शमयितेति बुध्यते ।

“यद्यद्विरहदुःखं मे तत् को वापहरिष्यति” ।

इत्यत्रैको यच्छब्दः साकाङ्क्ष इति न वाच्यं । तथा हि

यद्यदित्यनेन येन केनचिद्रूपेण स्थितं सर्वात्मकं वस्तु विवक्षितं ।

तथाभूतस्य तस्य तच्छब्देन परामर्शः । एवमन्येषामपि वाक्य-

गतत्वेनोदाहरणं बोध्यं । पदांशे श्रुतिकटुर्यथा । “तद्गच्छ मिद्धौ

कुरु देवकार्यं” । “धातुमत्तां गिरिर्धत्ते” । अत्र मत्ताशब्दः

चीवार्थे निहतार्थः ।

“वस्यते किं महासेना विजेयो यस्य तारकः” ।

अत्र विजेय इति कृत्यप्रत्ययः क्तप्रत्ययार्थेऽवाचकः । “पाणिः

पल्लवपेलवः” । पेलवशब्दस्याद्याक्षरे अश्लीले ।

“सङ्ग्रामे निहताः शूरा वचोबाणत्वमागताः” ।

अत्र वचःशब्दस्य गीःशब्दवाचकत्वे नेयार्थत्वं । तथा तत्रैव

बाणस्थाने शरेति पाठे अत्र पदद्वयमपि न परिवृत्तिसहं ।